PROLÓG

1971

Zmeniť si identitu a opustiť všetko známe malo byť ťažké. Dokonca traumatické. Ale nebolo to tak. Lebo my ženy už od narodenia nie sme viazané na svoje mená. Manželstvo môže z Jane Smithovej urobiť Jane Brownovú alebo Jane Jonesovú. Prípadne Jane Smithovú Brownovú Jonesovú, ak medzitým ovdovela alebo sa rozviedla a potom sa ešte raz vydala.

Dokonca aj spojenie s krstným menom je krehké, lebo niekedy nemusí byť toto meno ani vyslovené. „Predstavujem vám manželku Johna Smitha," po čom nasleduje šepkanie ako skreslená ozvena...

„Jej manžel je lekár."

„Jej dieťa zomrelo."

„Je neplodná."

Ako keby celá hodnota ženy, jej celkové sebavedomie boli viazané iba na jej prstenník alebo maternicu. Manželka alebo matka.

Mohli byť tie tiché hlasy nevedomé voči svetu, ktorý sa otriasal protestnými zhromaždeniami a pochodmi, pálením podprseniek a privä-zovaním sa k stromu odsúdenému na vyťatie? Ja som nevedomá nebola. Drukovala som tým ženám z útrob svojej obývačky, sledujúc ich na novom farebnom televízore, hrdo postavenom na drevenej skrinke,

na mieste, kde kedysi stál malý čiernobiely televízor na starožitnom čajovom stolíku.

Toto nebolo ako kedysi, keď ženy pálili bavlnenú spodnú bielizeň a čipky na protest proti obmedzujúcim normám. Bolo to skôr ako rozbitá fľaša, ktorú vznikajúce sesterské spoločenstvo, to revolučné ženské spojenie, roztavilo a pretvorilo na niečo celkom nové.

Svet sa menil a tá väčšia, jasnejšia televízna obrazovka mi poskytla širší pohľad, priam ma pozývala na večerné sledovanie správ. Bola som na tie ženy hrdá, rovnako ako na všetko, za čo bojovali. No zároveň som pociťovala vďaku za svoj bezpečný život, ktorý ma chránil pred tým, aby som bola ako ony. Aké príjemné miesto na život v tej mäkučkej deke spokojnosti!

Takže áno, očakávala som zmeny, ktoré nastali, keď ma môj otec viedol k oltáru. Odovzdal ma Phillipovi ako predmet, čo sa rozhodol darovať susedovi – ručnú pílu či záhradný gril alebo ten malý čiernobiely televízor –, ktorý už nepotreboval, ale neprestajne naň s láskou spomínal. Hoci keby som bola farebný televízor, možno by ma chcel. Stále by som síce bola len predmet, no nevyhodil by ma.

Prijala som však svoju novú identitu ako Phillipova manželka a v tom čase som ju aj uvítala, aj keď to znamenalo čiastočne stratiť samu seba. Nikto ma predsa nenútil, aby som sa vydávala v bielych čipkovaných šatách mojej matky, z ktorých ma svrbelo celé telo, s vlasmi vyčesanými dohora, spevnenými lakom *Aqua Net*, z ktorého ma štípali oči, a pripnuté sponkami, ktoré mi zanechali jazvy na pokožke hlavy! Nikto mi nekázal, aby som odložila dokončenie vysokej školy a hneď si založila rodinu. Rozhodla som sa sama. Aspoň som si to myslela.

Potom som však začala pochybovať aj o tých najmenších rozhodnutiach. Zabudla som kúpiť šalát na večeru, hoci Phillip tvrdil, že ho dopísal na lístok, ktorý som pripevnila na chladničku magnetkou v tvare banánu – zoznam, ktorý som nemohla nájsť. No nebolo treba sa rozčuľovať ani dramatizovať. Veď som vedela, že ma má rád!

Myslela som si, že som kreditnú kartu dala ako vždy do peňaženky, ale bola v lekárničke. Nie div, že môj manžel musel podpísať žiadosť

o kartu *Master Charge*. Hádam by ju mal odteraz mať pri sebe on. Ak som chcela peniaze navyše, stačilo ho poprosiť a on mi ochotne zvýšil príspevok na domácnosť. Z peňazí, ktoré vyberal z trustového fondu, ktorý som zdedila po rodičoch.

Azda som len potrebovala oddych. Mala by som zrušiť plavbu do Mexika s jeho rodičmi. Poslať ospravedlnenie na triedne stretnutie. Zanechať smutné spomienky na zosnulých rodičov a presťahovať sa na vidiek za čerstvým vzduchom, kde by sme mohli postaviť moje vysnívané sklárske štúdio. Nechcela by som sa vrátiť k umeniu? Raz určite áno. Hneď ako budem zase sama sebou.

Čas plynul a ja som sa cítila čoraz zvláštnejšie. Ako keby som stratila orientáciu. Manžel sa odo mňa vzdialil spôsobom, ktorý ma znepokojoval. Kedy sa stal odborníkom na moje duševné zdravie? A prečo mi bolo lepšie v dňoch, keď odcestoval za prácou? V týždňoch, keď bol na konferenciách?

Môj svet sa postupne zmenšoval, až do dňa, toho najhoršieho dňa, keď som sa stala jednou z nich. Z „tých žien". Moja mäkučká deka spokojnosti sa roztrhla a oslepujúce svetlo ma zasiahlo ako terapia elektrošokom. Terapia, ktorú Phillip navrhol prirýchlo. A ešte rýchlejšie schválil.

V tichu, ktoré nasledovalo, prišlo hlboké uvedomenie. Phillip mal v úmysle nechať ma navždy v ústavnej starostlivosti a to, čo bolo moje, si vziať. Ktovie, kedy sa tak rozhodol? Určite nie na začiatku nášho vzťahu. Po potratoch? Po narodení nášho mŕtveho dieťaťa? Alebo jednoducho len preto, lebo smel? Pretože moji rodičia už neboli na svete a neexistoval nik, kto by ho zastavil?

Lenže ma podcenil. Alebo sa precenil. Mohol mi ukradnúť peniaze, meno, dokonca aj kúsok zdravého rozumu. Ale nemohol mi ukradnúť mňa samu. To znamenalo, že som mala pred sebou najdôležitejšie rozhodnutie vo svojom živote, prvé, ktoré som urobila úplne sama.

Rozhodla som sa utiecť.

Podrobnosti o tom, ako sa mi podarilo dostať sa z nemocnice, zatiaľ nie sú dôležité. Tie tajomstvá si starostlivo strážim a postupne

odhaľujem len tým najdôveryhodnejším v mojej sieti – v mojom živote, dalo by sa povedať. Aby som chránila tých, ktorí to najviac potrebujú.

Všetko, čo vám teraz prezradím, je to, že som prijala realitu, ktorú som si sama vytvorila, a stala som sa jednou z nich. Pomáham tým najzraniteľnejším, keď musia utiecť.

Pýtate sa ma, kto som alebo odkiaľ pochádzam? Eloise Carlislová Curtisová je už len slabý prízrak, odsúdený do temných zákutí mojej mysle. Len zriedka v týchto dňoch premýšľam o svojom živote v Mobile v Alabame, o svojom manželstve, o svojom umení. O svojej dcére. Vlastne je to tak lepšie, lebo spomienky na to obdobie ohrozujú prítomnosť, dokonca aj moje ťažko vybojované duševné zdravie.

Kto som dnes? Volám sa Winnie Ballardová. Žijem v Bent Oaku v Južnej Karolíne, kde pracujem v miestnej papierni.

A čo zajtrajšok? No, ako som už povedala, nie som viazaná na niečo také nepodstatné, ako je meno.